

Asia: VN/179/2024

Lausuntopyyntö Finnfund-lain muutostarpeita koskevasta arviomuistiosta

Lausunnonantajan lausunto

1. Yleiset huomionne arviomuistiosta ja Finnfund-lain uudistamistarpeista?

Finnvera kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto Finnfund – lain uudistamistarpeeseen. Lausuntomme keskittyy PIF- instrumenttia koskeviin asioihin.

2. Mitä mieltä olette ehdotuksesta, että Finnfundin nykyistä toimialaa laajennettaisiin siten, että Finnfund voisi jatkossa rahoittaa myös muualle kuin kehittyvään maahan perustettua yritystä, siinä tapauksessa, että rahoitus käytetään kehittyvässä maassa toteutettavaan investointiin? Millaisia vaikutuksia arvioitte tällä olevan?

-

3. Pidätekö tarkoituksenmukaisena ehdotusta Finnfundin uudesta rakenteesta eli emo-tytäryhtiö – mallista, jossa julkiset hallintotehtävät keskitettäisiin tytäryhtiöön ja liiketoiminta emoyhtiöön? Muut huomionne emo-tytäryhtiö –malliin? Muut huomionne ”yhden yhtiön malliin” tai ”virasto-yhtiö” –malliin?

-

4. Huomionne ehdotukseen siitä, että Finnfundin tytäryhtiölle säädettäisiin oikeus myöntää valtionavustuksia? Huomionne siihen, että Finnfundin tytäryhtiöllä olisi oikeus myöntää avustuksia myös yli ns. de minimis –rajan (300 000 e, ks. komission asetus (EU) N:o 1407/2013) ja oikeus käsitellä myöntö-, maksatus- ja muutospäätöksiä koskevat oikaisuvaatimukset?

-

5. Mitkä arviomuistiosta mainituista Finnpartnership- ja PIF-tehtävistä (arviomuistion jaksot 2.2 ja 2.5) ovat mielestänne julkisia hallintotehtäviä?

Alla kohdan 5 aihepiiriä on tarkasteltu laueammin kuin yllä mainitussa kysymyksessä on muotoiltu. Tarkoituksena on tuoda esiin keskeisiä seikkoja PIF – instrumentin luonteesta:

Luvussa 2.5. käsiteltävä PIF-investointituki kehitysmaille – rahoitusinstrumentti poikkeaa luonteeltaan merkittävästi muista käsitellyistä instrumenteista (Finnpartnership, tekninen tuki,

DevPlat). Sinänsä kappale 2.5.1. kuvaa instrumenttia jo nykyisellään hyvin, mutta erot muihin instrumentteihin on syytä tuoda vielä selkeästi esiin.

Pääasiallisia eroja PIF-instrumentin ja muiden käsiteltyjen instrumenttien välillä ovat PIF-hankkeen sopimusrakenteet (kohdemaan ja Suomen välinen valtiosopimus; luotonantajan ja kohdemaan valtion välinen luottosopimus; luotonantajan ja Finnveran välinen takuusopimus), osapuolten määrä ja luonne (valtio vastapuoli, luotonantaja, Finnvera) sekä hankekoko ja siihen liittyvän luoton pituus. Lisäksi on huomioitava se, että Finnveran lainsäädännössä on säädetty pankkisalaisuuden tyyppinen salassapitovelvollisuus, jota sovelletaan myös yhteistyössä muiden tahojen kanssa.

Näkemyksemme mukaan PIF-instrumenttiin liittyviä tehtäviä voi antaa Finnfundin toteutettavaksi tiettyyn rajaan asti mm. hankkeen teknisen valmistelun ja toimeenpanon osalta. On kuitenkin tärkeää, että UM:llä on yksin vastuu ja toimivalta tilanteessa, jossa hankkeen edellytykset muuttuvat hankepäättöksen jälkeen toteutusvaiheessa tai luoton takaisinmaksujen aikana mahdollisten ongelmien ilmetessä. Tällöin vastuuta ei voida siirtää Finnfundin hoidettavaksi yleisistä hallinnollisista syistä erityisesti siksi, että UM on sekä valtioiden välisen puitesopimuksen allekirjoittajataho että vastuussa korkotuesta ja ohjauksesta luotonantajaan nähden. Edellä mainittu toimenpiteiden vastuun jako Finnfundin ja UM:n välillä olisi hyvä todeta myös luvussa 2.5. selkeyden vuoksi: Arviomuistiossa on mainittu Finnfundin tehtäväksi hankeseuranta, mihin toivoisimme tarkennusta (Finnfundin tekemä tekninen hankeseuranta / UM:n vastuulla luoton statuksen ja vastapuolen seuranta sekä juridiikka). Lisäksi nämä asiat tulee huomioida korkotukiluottolain uudistuksen jatkovalmistelussa.

Yllä mainittuja seikkoja on konkretisoitu alempana selkeyden varmistamiseksi:

- PIF – hankkeet perustuvat valtioiden välisiin puitesopimuksiin, joiden sisältö, seuranta ja niiden puitteissa tapahtuvat toimet ovat UM:n vastuulla allekirjoittajatahona.
- PIF- hankkeiden ostaja on kehitysmaan julkinen taho, jolla on kohdemaan valtionvarainministeriön tuki. Tämä tuki näkyy siinä, että yleensä valtionvarainministeriö tai vastaava kohdemaan hallitusta edustava taho toimii PIF-luoton luotonottajana tai takaajana.
- PIF – instrumentissa on kyse merkittävästi suuremmista summista (aina EUR 30 milj. asti) kuin muissa instrumenteissa sekä pitkistä toteutus- ja luottoajoista (usein yhteensä jopa 15 vuotta).
- PIF- hankkeissa on mukana luotonantajataho, johon kohdistuu lakiin sisällytettyjä velvoitteita UM:ää kohtaan ja jolla on velvoite/oikeus sanoa luotto irti tietyissä olosuhteissa. Luottolaitos veloitetaan korkotukiluottolain 10 § (laki kehitysmaihin myönnettävistä korkotukiluotoista 2000/1114) mukaan sisällyttämään 'korkotukiluottoa koskevaan sopimukseen ehto, jonka mukaan luottolaitos on oikeutettu irtisanomaan korkotukiluoton, jos luoton saaja ei täytä sille luottosopimuksessa asetettuja velvoitteita. Luottolaitoksen on luottosopimuksessa veloitettava luotonsaaja antamaan luottolaitokselle kaikki valvontaa varten tarvittavat tiedot. Luottolaitos on velvollinen antamaan ulkoasiainministeriölle pyydettyä tietoa, jotka ovat tarpeen sen

toteamiseksi, että korkotukiluotto on käytetty hyväksytyyn tarkoitukseen ja että sovittuja ehtoja on muutoin noudatettu.'

- Hankkeet kohdistuvat usein alhaisen tulotason kehitysmaihin, joiden luottokelpoisuus saattaa heikentyä hankkeen valmistelun tai toteutuksen aikana, mikä saattaa johtaa luoton päätymiseen velkajärjestelyn piiriin ja ääritilanteessa vaarantaa hankkeen valmistumisen. Lisäksi on mahdollista, että kohdemaan hallinto muuttuu heikompaan suuntaan esim. sotilasvallankaappauksen takia, mikä voisi johtaa sanktioihin maata kohtaan tai muutoin tilanteeseen, jossa hanke joudutaan keskeyttämään. Lain 11 § mukaan 'Ulkoasiainministeriö voi kumota tai muuttaa 6 §:ssä tarkoitetun, korkotukiluoton hyväksymistä koskevan päätöksen, jos luottoa ei käytetä päätöksessä määrättyyn tarkoitukseen tai jos korkotukiluottoa koskevissa olosuhteissa tapahtuu muita merkittäviä muutoksia'
- Lisäksi asetuksen §6 todetaan: 'Jos luotonsaaja laiminlyö tai rikkoo sille luottosopimuksessa asetettuja velvoitteita, luottolaitoksen tulee ilmoittaa laiminlyönnistä tai rikkomuksesta ulkoasiainministeriölle ja Finnvera Oyj:lle välittömästi. Luottolaitos ja Finnvera Oyj päättävät ulkoasiainministeriötä kuultuaan, mihin toimenpiteisiin laiminlyönnin tai rikkomuksen takia on ryhdyttävä.'
- Oheistusta koskevaa vastuunjakoja voisi olla tarpeen selkeyttää aiempien ilmenneiden ongelmien takia: Hankkeisiin on liittynyt aiemmin korruptiosyytöksiä ml. oikeudenkäynti. Lisäksi oikeuden ratkottavana oli siviilikanne ja korvausvaatimus UM:ää vastaan suomalaisten ohjeistuksen väitetystä puutteellisuudesta.

6. Miten laissa tulisi säätää julkisten hallintotehtävien siirrosta Finnfundin tytäryhtiölle ostopalvelusopimuksella siten että tehtävät määritellään laissa riittävällä tarkkuudella, mutta samalla huomioiden se, että tehtävien kaikkia yksityiskohtia ei välttämättä ole tarkoituksenmukaista säätää lakiin sekä huomioiden, että tulevaisuudessa julkiset hallintotehtävät voivat muuttua rahoitusmuotojen muuttuessa nopeasti?

-

7. PeVL 35/2008 vp lausunnon valossa, onko tarpeen säätää tarkemmin siitä, että Business Finlandin rahoituskeskus (virasto) hoitaa ulkoasiainministeriön puolesta vain sopimuksen nojalla julkista hallintotehtävää DevPlat-alustan osalta (jakso 2.4.)?

-

8. Voidaanko tulkita jatkossakin, että (emo)Finnfund ei hoida julkista hallintotehtävää rahoitusliiketoimintaansa harjoittaessa, koska rahoitusta ei myönnetä hallintopäätökseen rinnastuvassa (haku)menettelyssä (ks. prof. Mäenpään lausunnosta jakso 2.8.1)?

-

9. Voisiko Finnfundin tytäryhtiö myöntää valtionavustusta samalle yritykselle, joka on Finnfundin emoyhtiön sijoitusportfoliossa tai johon Finnfund suunnittelee mahdollista sijoitusta, eli on osa Finnfundin emoyhtiön rahoitusliiketoimintaa (markkina-/kilpailuneutraliteetti, ks. jakso 2.3.3.)? Muut huomionne markkina-/kilpailuneutraliteettiin liittyen?

-

10. Huomionne julkisuuslain soveltumisesta, tietojenvaihdosta ja salassa pidettävien tietojen luovutuksesta Finnfundin toimintaan liittyen (huomioiden eri yksityisten ja julkisten tahojen kanssa tehtävä yhteistyö)? Onko arviomuistiossa tunnistettu riittäväällä tavalla tahot joille voi olla tarvetta siirtää tietoja? Muita huomioitanne?

Salassa pidettävien tietojen luovutuksen suhteen on huomioitava se, että Finnveran lainsäädännössä on säädetty pankkisalaisuuden tyyppinen salassapitovelvollisuus.

11. Mikä on julkisen hallintotehtävän korvausmekanismi tilanteessa, jossa kilpailua ei ole (ks. jakso 2.7.1.3)?

-

12. Huomionne liittyen Finnfundin hallintoneuvoston rooliin tulevaisuudessa? Millaiseksi arvioitte sen merkitykseen sidosryhmien ja eduskunnan tiedonsaantiin?

-

13. Lakimuutosten myötä Finnfundin tytäryhtiö voisi tukea yrityksiä joustavammin teknisellä tuella yritysten hankkeiden saattamisessa investointirahoituskelpoiseksi. Lisäksi Finnfundin investointien minimikokoa olisi mahdollista alentaa. Miten arvioitte näiden seikkojen vaikuttavan yritysten mahdollisuuksiin kehittää liiketoimintaa kehittyvissä maissa?

-

14. Miten arvioitte muutosten vaikutuksia? Tulisiko vielä jokin näkökulma erityisesti ottaa huomioon vaikutusten arvioinnissa?

-

15. Muut mahdolliset huomionne?

Lisäksi voi yleisellä tasolla todeta, että Finnfund – lainsäädännössä ei olisi syytä etukäteen estää sitä, että Finnfund voisi joissakin tapauksissa toimia PIF- hankkeiden tai sitä vastaavien instrumenttien luotonantajana, jos tämä järjestely olisi Suomen valtion edun mukaista mm. luotonantoon liittyvien kulujen hillitsemiseksi. Kevään 2024 Finnfund – lain uudistamisen tavoitteisiin tätä yllä mainittua seikkaa ei ole kirjattu, mutta asiaa ei kuitenkaan pitäisi lainsäädännössä ennalta poissulkea.

Homanen Outi
Finnvera Oyj - Suurasiakas - yksikkö